

BILTEN

broj 5
19. april 2011.

026/711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Kolari, Železnička bb, Smederevo
SAVETODAVNA SLUŽBA

Sadržaj:

***Stanje ratarskih useva na području Podunavskog
okruga.....strana 3
(Goran Pavlović, dipl.inž.polj. za ratarstvo i povrtarstvo))***

***Veštačko osemenjavanje krmača
(Zoran Nedeljković dipl.inž.za stočarstvo.....strana 4***

***Ishrana koza u laktaciji..... strana 4
(Radiša Petrović dipl. inž,polj.za stočarstvo)***

Stanje ratarskih useva na području Podunavskog okruga

U prethodnih 7 dana su preovlađivale niže temperature od uobičajenih za ovo doba godine. Na strnim žitima nema posledica, jedini uticaj je na usporavanje porasta, ali povećanjem temperatura će intenzivan porast biti vrlo vidljiv. Vreme za setvu jarih kultura je trenutno veoma povoljno i po temperaturi zemljišta koja je u setvenom sloju 11-13.5°C i kalendarski. Preporuka je da se setva završi do sredine sledeće nedelje (27.04.2011.), a posle tog datuma da se koriste za setvu hibridi iz grupe zrenja 400 i 300. Za seme koje je posejano pre pomenutog zahlađenja nema opasnosti naročito ako je zaštićeno i pokriveno slojem zemljišta od 6-7cm, ali je svakako proces klijanja i nicanja usporen.

Pšenica: Ozime strnine (pšenica, ječam, tritikale..) se nalaze u fazi intenzivnog porasta kada troše veliku količinu hraniva, naročito azota. Zbog toga je vrlo bitno da se na onim parcelama gde nije unešeno dovoljno hraniva, što se reflektuje šarenilom pšenice (nije ujednačena zelena boja listova, već postoje površine koje imaju bledo-zelenu ili žućkastu boju) kao znak nedovoljne ishrane. Preporuka je da se izvrši korektivna prihrana gde je to moguće (preporuka je da se koristi KAN), a obavezno prilikom tretiranja herbicidima u zaštiti protiv korova ubaciti u tretiranje i đubriva za folijarnu prihranu.

Setva: Prolećnu setvu je ove godine pratilo više problema i još uvek su prisutni. Pre svega je veliki problem u finansiranju setve, jer i pred troškova setve koji nisu nešto viši od prošlogodišnjih očigledno je prisutna besparica kod proizvođača što stvara velike probleme u izvršenju setve, kako po kvalitetu tako i kvanitetu. Cena jedne setvene jedinice je od 2400-3500din (2,5 je potrebno po hektaru) što po hektaru iznosi 6000-8800din, oko 5000din za NPK mineralno đubrivo i 6000din za azotna đubriva, za dizel gorivo za sve operacije oko 3000din, za tretiranje protiv korova zemljišnim herbicidima posle setve, a pre nicanja oko 2500din. Cena ukupnih troškova za prolećnu setvu na gazdinstvu koje se intenzivno bavi poljoprivrednom proizvodnjom je oko 22000-25000din/ha.

Za prolećnu setvu 2011. godine predviđene površine su nešto veće u odnosu na prethodne, negde oko 10-15%, što ukupno iznosi oko 52000 ha za kukuruz (posejano oko 25%), 2500ha za suncokret (posejano oko 75%) i 2500ha za soju (posejano oko 55%). Trenutno se nalazimo u periodu kada je optimalni rok za obavljanje prolećne setve, međutim zahuktalu setvu prekidaju padavine i hladno vreme. Potrebno je koristiti svaki pogodan trenutak za „ulazak“ u njivu da bi se setva obavila na vreme i kvalitetno.

STOČARSTVO

VEŠTAČKO OSEMENJIVANJE KRMAČA

Naši proizvođači u svinjarstvu su zainteresovani za veštačko osemenjivanje. Uslovi za praktikovanje veštačkog osemenjivanja krmača kod nas su nepovoljni i može se reći da je taj vid oplodnje u Srbiji nedovoljno razvijen. Najjeftinije, najpraktičnije, i najefikasnije je ako osemenjivanje svojih krmača vrši sam odgajivač. Obuka odgajivača traje vrlo kratko (2-3 dana). Naši odgajivači su, kao što smo to već rekli, zainteresovani da to rade. Oni najbolje poznaju svoje krmače, stalo im je da se sve operacije (otkrivanje estrusa, nabavka semena, osemenjivanje) na najbolji način obave. Odgajivač naručuje seme od centra za V.O. krmača. Ako je blizu, može sam da ga preuzme. U tom slučaju za njega su doze jeftinije. Može da traži da mu se doze donesu kući. Ako ne želi da sam osemenjiva svoje krmače, može da traži kvalifikovaniju osobu. Za uspeh osemenjivanja je bitno da se svaka operacija od početka do kraja, na odgovarajući, najbolji način obavi. Ako se sve operacije pravilno urade, tada su rezultati veštačkog osemenjivanja krmača isti kao kod prirodnog parenja.

U proizvodnji svinja se sve više koristi veštačko osemenjivanje. Razlozi povećanog korišćenja veštačkog osemenjivanja krmača su pre svega u sledećim prednostima:

- ekonomskim
- organizacionim
- zdravstvenim

Ekonomski razlozi: Za isti broj krmača potrebno manje nerastova, potreban je manji prostor, manje rada oko nege i ishrane nerastova, ušteda u hrani i potrošnji vode. Najveća ekonomična korist od korišćenja veštačkog osemenjivanja krmača je u tome što se koriste najkvalitetniji, najčešće ispitani i u testu najbolji priplodnjaci, koji daju proizvode (prasad, tovljenike, buduća grla za priplod) veće, značajno veće produktivnosti, (brži rast, manji utrošak hrane, veća plodnost, više mesa, bolje cene proizvoda...) što na kraju donosi veći profit.

Organizacioni razlozi: U situaciji kada se u svinjarstvu koristi veštačko osemenjivanje, nameće se potreba za boljom organizacijom. Postojanje centra za veštačku oplodnju zahteva da se odgajivači bolje i efikasnije organizuju, kako bi na najbolji način pravilno koristili nerastove centra. Korišćenjem V.O. ostvaruju se bolji proizvodni rezultati, dobija se više i kvalitetnijih proizvoda koje treba komercijalizovati, za šta je potrebno više znanja i odgovarajuća organizacija.

Najbolje je ako je centar V.O. vlasništvo udruženih odgajivača koji se tako udruženi dogovaraju, organizuju, kako bi svako od korisnika imao što više ekonomske koristi. Npr. odgajivači se dogovore kada će ko da zaluči svoje krmače kako bi se organizovano, za tačno dogovoreno vreme, pripremio seme nerastova, a po želji i zahtevima proizvođača. Kod nas za sad ovakvi centri u vlasništvu udruženja ne postoje ali se nadamo da će sa jačanjem udruženja doći i do formiranja ovakvih centara.

Zdravstveni razlozi: su i najveći. Normalno je da se u centru za V.O. drže samo zdravi, kontrolisani nerastovi. Dakle, pridržavanjem ovog pravila nije moguće među populacijom svinja korisnika ovakvog načina pripusta, širiti zarazna oboljenja, za razliku od prirodnog parenja, kojim se upravo i najviše prenose zarazne bolesti.

Uvođenjem veštačkog osemenjivanja krmača, eliminisali bismo preterivanje priplodnika iz dvorišta u dvorište, kao i odvođenje krmača na pripust kod nerastova u komšiluku, čime bismo značajno ograničili širenje zaraznih bolesti u našem svinjarstvu.

Ubeđeni smo da je neophodno, i to odmah zakonom zabraniti nekontrolisano ili bilo koje preterivanje, mešanje svinja različitih proizvođača.

Država, ili bolje reći lokalne samouprave bi trebalo pre svega zbog koristi za odgajivače, kao i opšteg interesa da podrže otvaranje centra za V.O. krmača.

ISHRANA KOZA U LAKTACIJI

Odmah posle jarenja kozi treba dati mlak napoj od pšeničnih mekinja. U toku prvih 24 časa koza treba da ima na raspolaganju manje količine kvalitetnog sena (obično lucerkino ili livadsko). Prva dva do tri dana posle jarenja, obrok se i dalje sastoji od manjih količina sena uz dodatak koncentrata u količini od 100 grama po grlu dnevno. Dnevna količina koncentrata postepeno se povećava kako bi za 5 do 7 dana posle jarenja, dostigla količinu od 400-500 grama dnevno. Količina i sastav koncentrata zavise od količina i kvaliteta kabastih hraniva, kao i broja jaradi koja sisaju kozu.

Kozama manje mlečnosti i koje doje jedno jare, pored kvalitetnog sena deteline treba obezbediti prekrupu sastavljenu od smeša žitarica (kukuruz, ječam, ovas, pšenica i dr.) Za koze koje luče veće količine mleka i pri tome doje 2 do 3 jareta, pored kvalitetnog sena treba obezbediti smešu koncentrata sa dodatkom nekog proteinskog hraniva. U prvih mesec i po dana laktacije postoji potreba za prihranjivanjem koza sa smešama koncentrata. Nakon toga količinu koncentrata treba postepeno smanjivati tako da sa 2-2,5 meseca posle jarenja, više nema potrebe za njegovim korišćenjem, ukoliko je seno dobrog kvaliteta. Ovo je naročito slučaj ukoliko se koze drže i hrane na kvalitetnim pašnjacima. U toku zimskog perioda, posle desetak nedelja laktacije, obrok se može sastojati od kvalitetnog sena i određenih količina (1-2kg)

Korenasto-krtolastih hraniva.

Za visoku proizvodnju mleka u periodu posle jarenja, obrocima treba dodavati i mineralne materije kao i vitamine u vidu premiksa. Značaj mineralnih materija i vitamina za koze je utoliko veći, ukoliko je proizvodnja mleka veća.

026/711-035, E-mail: info.@psssd.org. rs
11431 Kolari, Železnička bb, Smederevo